

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Nórske kráľovstvo

[Všeobecné informácie o krajine](#)

2019

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

a) Základná charakteristika hospodárstva

Nórsko patrí medzi najbohatšie a najprosperujúcejšie krajiny na svete. Hospodárska kríza v roku 2008 nezasiahla krajinu do takej miery ako okolité krajiny a nórska ekonomika vykazuje plusové hodnoty. Vláda sa však musela v nedávnej minulosti vyrovnáť s veľkou migračnou krízou a najnižšími cenami ropy za posledných 30 rokov, ktoré výrazne zasiahli nórsku ekonomiku. Celosvetový pokles cien ropy a menší dopyt po nej postavili vládu pred veľkú úlohu – zvládnuť pokles výkonnosti nórskeho ropného priemyslu a tým súvisiaci výpadok príjmu do štátneho rozpočtu. Hospodárenie štátu sa od druhej polovice roku 2014 muselo prispôbiť novej ekonomickej realite, čo znamenalo nutnosť reštrukturalizácie hospodárstva kvôli získaniu ďalších zdrojov príjmu z iných sektorov. Ďalšie iniciatívy zahŕňajú programy na podporu vzdelávania, výskumu a inovácií, na lepšie využitie pracovnej sily, zvýšenie produktivity a zefektívnenie verejných výdajov. Pokiaľ hľadanie nových odvetví, ktoré budú novým hnacím motorom ekonomiky nebude úspešné, bude musieť nórska vláda zaviesť úsporné opatrenia. Rast nórskeho hospodárstva je od jesene 2016 stabilný. Zamestnanosť sa zvýšila a nezamestnanosť znížila. Globálny vzostup, vyššie ceny ropy a nízke úrokové sadzby prispeli k zvýšeniu rastu.

Cielom menovej politiky je ročná inflácia spotrebiteľských cien takmer 2%. Zacielenie na infláciu je výhľadové a flexibilné, aby mohlo prispieť k vysokej a stabilnej produkcii a zamestnanosti a bojovať proti vytváraniu finančnej nerovnováhy. V posledných rokoch sa inflácia držala na úrovni 2%, no v roku 2018 sa mierne zvýšila na 2,7%. Inflácia spotrebiteľských cien v uplynulom roku vzrástla v dôsledku vyšších cien elektriny, čo čiastočne odráža vyššiu rast miezd. Prísnejšie podmienky na trhu práce naznačujú, že rast miezd sa bude ďalej zvyšovať.

Nórsko vyváža obmedzený sortiment tovarov a služieb na svetový trh. To im umožňuje financovať dovoz mnohých hotových výrobkov, ktoré sú lacnejšie ako keby ich vyrábali doma. Pracovná sila je tak oslobodená na použitie vo vzdelávaní, zdravotníctve a iných službách.

Prístup ku kapitálu a technológiám v zahraničí Nórsku umožnil rozvíjať nové priemyselné odvetvia založené na domácich prírodných zdrojoch. Vodné elektrárne a ropný priemysel sú hlavnými príkladmi. Teraz investujú ropné bohatstvo do kapitálových trhov. Vládny dôchodkový fond Global (GPF) umožňuje Nórsku prevziať podiel na globálnej pridanej hodnote.

Vďaka voľnému pohybu tovaru, služieb, práce a kapitálu v rámci EHP je domáci trh Nórska približne 100-krát väčší. Dobrá polovica obchodu s ostatnými krajinami je s krajinami EÚ (graf 5).

V septembri 2018 Norges Bank po prvýkrát za sedem rokov zvýšila úrokovú sadzbu, čo odráža priaznivý vývoj v nórskom hospodárstve. V marci 2019 banka ďalej zvyšovala až na úroveň 1%.

V roku 2018 nórska ekonomika vytvorila HDP vo výške 3 536 mld. NOK (cca 361,81 mld. €), čo predstavuje 666 tisíc NOK HDP na osobu (cca 68 147 €), rast HDP bol na úrovni 1,4 %.

Rast zamestnanosti je stabilný a nezamestnanosť naďalej klesá. Nórsko dosahuje jednu z najvyšších životných úrovní na svete, pričom dlhodobo drží nezamestnanosť na nízkej úrovni okolo 3-4%. V roku 2018 dosahovala miera nezamestnanosti úroveň 3,8%. Vývoj na trhu práce v posledných mesiacoch bol lepší, ako sa predpokladal.

V období rokov 2000 - 2012 bol prebytok verejnej správy v priemere viac ako 13% HDP, čo je najmä vysoký podiel historického i medzinárodného štandardu. To umožnilo nórskej vláde zhromaždiť značný objem finančného kapitálu, najmä prostredníctvom vládneho dôchodkového fondu Global. Slabšie toky príjmov, najmä z ropného sektora, spolu s rastom výdavkov viedli v nasledujúcom období medzi rokmi 2013 a 2016 k prudkému poklesu prebytku verejných financií. S pomocou zvýšenej aktivity v ropnom sektore sa prebytok opäť zvýšil. V roku 2018 sa odhaduje na 255 miliárd NOK (7,2% HDP) o 91 mil. NOK viac ako v roku 2017. V európskom meradle sa jedná o výborné výsledky, ktoré sú výsledkom prebytku zahraničného obchodu, ktorému dominuje predaj ropy a zemného plynu. Na konci roka 2018 bol verejný dlh 466 mld. NOK, ktoré z toho 400 mld. NOK predstavovali štátne dlhopisy.

Zdá sa, že oživenie nórskeho hospodárstva je silnejšie, ako sa pôvodne predpokladalo. Na druhej strane existujú vyhliadky na slabší rast a nižšie úrokové sadzby v zahraničí. Prognóza menovej politiky naznačuje mierne zrýchlenie rastu v roku 2019 a mierne nižšiu úrokovú sadzbu, ako sa predpokladalo. S tým inflácia by mala byť v najbližších rokoch blízka cieľu spolu s nízkou nezamestnanosťou.

Základné makroekonomické ukazovatele Nórska

1 EUR = 9,983 NOK (k 05/2019)

Tabuľka: Vývoj v rokoch 2014-2018

Ukazovateľ	2014	2015	2016	2017	2018
HDP v bežných cenách (mld. NOK)	3 154	3 140	3 119	3 304	3 536
HDP v PPP (v tis.)	613	603	595	621	666
HDP (%)	2,3	1,6	1,2	2,0	1,4
Miera inflácie v %	2,0	2,1	2,3	2,2	2,7
Miera nezamestnanosti v %	3,9	4,5	4,4	4,2	3,8
Verejný dlh (% k HDP)	27,3	31,8	35,3	36,2	39,2
Rozpočtový deficit (% HDP)	9,1	6,4	3,1	5,0	7,2
Devízové rezervy (mld. NOK)	151,5	460,3	461,4	514,3	548,7

Zdroj: Statistics Norway

Tabuľka: Štátny rozpočet (v bežných cenách v mld. NOK)

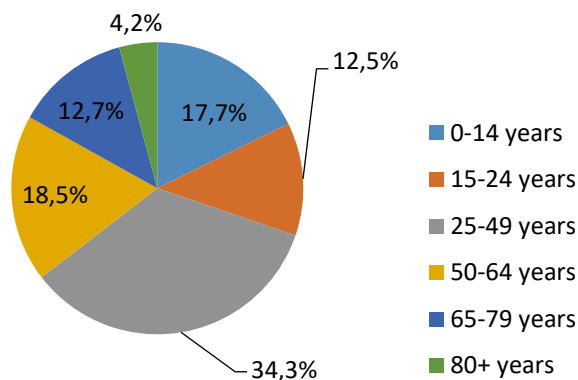
Rok	2014	2015	2016	2018	2019 (prognóza)
Príjmy	1227,4	1162,5	1225,9	1350,6	1430,4
Výdaje	1194,5	1246,1	1280,9	1318,2	1377,1
Saldo	32,9	- 83,6	- 55,0	32,5	53,3

Zdroj: Statistics Norway

Platobná bilancia

Saldo bežného účtu platobnej bilancie v roku 2018 skončilo s výrazným aktívom. Aktívne saldo je vytvorené výhradne vývozom ropy a zemného plynu. V prípade záporných výsledkov v rozpočte sa rozdiely kryjú z financií z vládneho penzijného fondu Global. Nórsko je vysoko sociálny štát a neuvádza počet obyvateľov pod hranicou chudoby.

Population structure

b) Hlavné odvetvia hospodárstva

Priemysel

Priemyselná výroba spolu s ťažobným priemyslom sa v roku 2018 podieľala 31,4% na tvorbe HDP v krajine. K najsilnejším odvetviam patrí ropa a zemný plyn, spracovanie potravín, stavba lodí, výrobky z papiera, kovy, chemikálie, drevo, textil a rybolov. Oblasť strojárstva je otvorená pre spoluprácu so SR.

Služby

Sektor služieb predstavuje v nórskej ekonomike významnú zložku, ktorá sa na tvorbe HDP v roku 2018 podieľala cca 55,6 %. Najrozvinutejšie sú finančné služby (bankovníctvo, investičné bankovníctvo, poisťovníctvo) a telekomunikácie. Nórsko patrí rozsahom a kvalitou telefónnej mobilnej siete, satelitného spojenia, dátovej služby a vysokým stupňom počítačového vybavenia celej spoločnosti do svetovej špičky. Najvýznamnejšou je spoločnosť TELENOR.

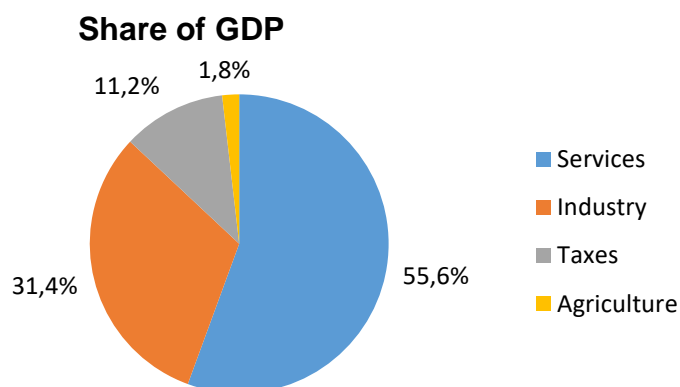
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov

Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov sa podieľali na tvorbe HDP v roku 2018 na úrovni 1,8 %. Nórsko nemá vzhľadom na svoju geografickú polohu /značná časť územia sa nachádza v arktickom pásme/, hornatý terén a kratšie vegetačné obdobie, výhodné podmienky pre rozvoj poľnohospodárskej, zvlášť rastlinnej výroby. Len 3 % územia, prevažne v južnej časti krajiny, je možné využívať k bežnej poľnohospodárskej činnosti. Rozloha poľnohospodársky využiteľnej pôdy je necelých 11 000 km², z ktorej len plocha cca 9 000 km² je plne obrábaná.

Poľnohospodárstvo dosahuje len podpriemerné európske výnosy. Pozitívny vplyv má subvenčná politika vlády, ktorá kompenzuje zvýšené náklady v náročných klimatických podmienkach. Nórske subvencie do poľnohospodárstva sú najvyššie v Európe.

Asi 25 % územia pokrývajú lesy, ktoré sú dostatočnou surovinovou základňou pre drevospracujúci, nábytkársky a papierenský priemysel. Z dôvodu ochrany prírody sa však väčšie množstvo tovarov z dreva a papiera do Nórska dováža.

Produkcia rýb patrí k najvýznamnejším vo svetovej ekonomike a ryby sú po rope a plyne druhou najväčšou exportnou komoditou. V rybolove Nórsko uplatňuje prísne ekologické pravidlá. Nórsko patrí medzi najvýznamnejších producentov tresky a lososa.

c) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

Nórsko je členom: OSN /UNCRO, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UNIFIL, UNMIBH, UNMOP, UNPREDEP, UNTSO/, NATO, EAPC, OBSE, Rady Európy, OECD, WTO, MMF, EZVO, Severskej rady, Rady štátov regiónu Baltského mora, Rady Barentsovho mora, AMEC (Arctic Military Environmental Cooperation), Interpol, Intersat, Inmarsat.

Nórska strana presadzuje nutnosť posilniť úlohu a legitímnosť OSN a BR OSN s cieľom zabezpečiť medzinárodný mier, stabilitu a bezpečnosť.

Severská rada bola založená v roku 1952 s cieľom zabezpečiť spoluprácu medzi parlamentmi a vládami severských krajín. Jej členskými krajinami sú: Dánsko, Island, Švédsko, Nórsko a Fínsko. Zodpovednosť za spoluprácu v rámci Severskej rady nesie vo všetkých členských krajinách predseda vlády.

Rada ministrov severských krajín bola založená v roku 1971 s cieľom zabezpečiť operatívnejšiu realizáciu odporúčaní Severskej rady a zintenzívniť kontakty medzi administratívou a vládnymi predstaviteľmi členských krajín.

Rada štátov Baltického mora (Council of the Baltic Sea States – CBSS) bola založená v roku 1992. Má 12 členov /Dánsko, Estónsko, Fínsko, Nemecko, Island, Lotyšsko, Litva, Nórsko, Poľsko, Rusko, Švédsko a Európska komisia/.

Arktická rada. Rastúci význam Arktídy spôsobuje globálne otepľovanie – roztápanie ľadovcov nie len otvára nové cesty pre námornú dopravu, ale predovšetkým odkrýva obrovské nerastné bohatstvo.

Okrem ôsmich štátov združených v Arktickej rade (Kanada, Dánsko, Fínsko, Island, Nórsko, Rusko, Švédsko a USA) má v regióne svoje záujmy aj Japonsko.

Ekonomicky najdôležitejšou dohodou pre Nórsko je Dohoda o Európskom hospodárskom priestore – EEA (uzatvorená medzi štátmi EFTA a EÚ, v máji 2004 rozšírená o nové krajiny), ktorá Nórsku umožňuje účasť na jednotnom európskom trhu (s určitými výnimkami v rybolove a poľnohospodárstve). Legislatíva EÚ, ktorá je pokrývaná spomínanou zmluvou, musí byť Nórskom pasívne akceptovaná.

Nórsko a EÚ

Odmietnutím členstva v EÚ sa Nórsko dostalo medzi severskými krajinami, mimo Islandu ako jediná nečlenská krajina EÚ, do situácie, ktorú sa snaží kompenzovať prehĺbením regionálnej spolupráce v severnej Európe a prehĺbením štruktúrovaného dialógu s EÚ vo všetkých oblastiach.

V oblasti zahraničnej politiky naďalej platí, že Nórsko v mnohých ohľadoch fakticky postupuje koordinovane s EÚ. Nórsko pristúpilo 25.3.2001 k Schengenskej dohode.

Po 1.5.2004 /EÚ sa rozšírila o 10 nových členov a o 75 mil. nových občanov/ sa príspevok Nórska do EÚ zvýšil. Nórsko každoročne prispieva do EÚ obrovskými sumami finančných prostriedkov. Z pohľadu veľkosti príspevku na jedného obyvateľa je Nórsko jedným z najväčších prispievateľov novým členom EÚ. Rozšírenie je však dôležité aj pre Nórsko – rozšírilo spoločný trh o 75 mil. ľudí. Okrem ekonomického je však rovnako dôležitý politický význam rozšírenia EÚ. Nórsko, ako jeden z najbohatších štátov v Európe, cíti zodpovednosť za vyriešenie problému veľkej ekonomickej a sociálnej nerovnosti medzi európskymi krajinami.

Finančný mechanizmus EHP a Nórsky finančný mechanizmus

Nórska vláda a Európska únia podpísali (3.5.2016) dohodu o poskytnutí finančnej pomoci v celkovej výške 2801,8 mil. € v rámci **grantov Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru (FM EHP) a Nórskeho finančného mechanizmu (NFM) v rozpočtovom období 2014 – 2021** pre 15 európskych štátov vrátane Slovenska.

Dotácie budú poskytované prostredníctvom Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru vo výške 1548,1 mil. € (221,2 mil. € ročne), v rámci ktorého sa na financovanie podieľajú aj Lichtenštajnsko a Island (spolu 4% z celkového objemu prostriedkov) a Nórskeho finančného mechanizmu vo výške 1253,7 mil. € (179,1 mil. € ročne). Doplnkové aktivity budú financované z prostriedkov Kohézneho fondu EÚ.

Po schválení dohody nórsym parlamentom, Nórsko uzatvára Memorandá o porozumení s jednotlivými prijímateľskými krajinami. Memorandum o porozumení medzi Slovenskou republikou a Nórsym kráľovstvom podpísali MiZVaEZ SR M. Lajčák a ministerka pre EHP a EÚ E. V. Aspakerová v Bratislave 28.11.2016.

Slovenskej republike budú v období 2014 – 2021 poskytnuté finančné prostriedky na projekty v celkovej výške **113,1 mil. €**, z toho 54,9 mil. € z Finančného mechanizmu EHP a 58,2 mil. € z Nórskeho finančného mechanizmu.

V rámci Finančného mechanizmu EHP sú v danom období financované programy:

- „Podnikanie v oblasti kultúry, kultúrne dedičstvo a kultúrna spolupráca“ (17,5 mil. €) - Správca programu: Úrad vlády SR
- „Cezhraničná spolupráca / Dobrá správa vecí verejných, zodpovedné inštitúcie, transparentnosť“ (8,5 mil. €) - Správca programu: Úrad vlády SR
- „Fond pre aktívne občianstvo“ (9 mil. €) - Správca programu: Nadácia Ekopolis, Nadácia otvorenej spoločnosti a Karpatská nadácia

V rámci Nórskeho finančného mechanizmu sú financované programy:

- „Miestny rozvoj, odstraňovanie chudoby a inklúzia Rómov“ (15 mil. €) - Správca programu: Úrad vlády SR
- „Domáce a rodovo podmienené násilie“ (9 mil. €) - Správca programu: Úrad vlády SR
- „Sociálny dialóg a dôstojná práca“ (582 tis. €) - Správca programu: Innovation Norway

Z oboch finančných mechanizmov sú financované programy:

- „Zmierňovanie a prispôsobovanie sa zmene klímy“ (16 mil. €) - Správca programu: Ministerstvo životného prostredia SR
- „Rozvoj obchodu, inovácií a malých a stredných podnikov“ (20 mil. €) - Správca programu: Výskumná agentúra

V novembri 2018 boli podpísané programové dohody o financovaní pre programy: Podnikanie v oblasti kultúry, kultúrne dedičstvo a kultúrna spolupráca, Domáce a rodovo podmienené násilie a Cezhraničná spolupráca/Dobrá správa vecí verejných, zodpovedné inštitúcie, transparentnosť. Plánovaný termín vyhlásenia prvých výziev v rámci týchto programov je máj / jún 2019.

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

a) Podnikateľská legislatíva

Od roku 1994 sa legislatíva krajiny riadi zákonmi a odporúčaniami EÚ. Existenciou EEA je Nórsko viazané veľkým počtom zákonov a odporúčaní EÚ, ktoré musia byť potvrdené parlamentom. V Nórsku je registrovaných približne 1600 spoločných podnikov so zahraničnou účasťou. K licencovaným obchodným aktivitám patrí dovoz alkoholu (vrátane piva) a potravín všetkého druhu.

Každý nový podnikateľský subjekt v Nórsku musí byť oficiálne zapísaný v Nórskom registračnom centre. Adresa je:

Brønnøysundregistrene, Pboks 1000, 8901 Brønnøysund,
tel. +47 75007500, www.brreg.no

Nórske registračné centrum plní funkciu obchodného registra na Slovensku. Registračné centrum je štátnou organizáciou riadenou ministerstvom spravodlivosti a je zodpovedné nielen za registráciu ekonomických subjektov, ale aj za legislatívu v tejto oblasti vrátane konzultačných a školiacich aktivít. V prípade registrácie subjektu zo zahraničia sa vyžaduje pracovné povolenie pre zamestnanie cudzieho štátneho príslušníka, čím je proces registrácie dlhší. Tento systém prideliuje registrovanému subjektu jediné registračné číslo, ktoré slúži pre identifikáciu na rôznych úradoch.

Centrum poskytuje informácie systémom on-line, na CD-ROM, internete, telefonicky, faxom. Pri zahájení podnikateľskej činnosti v teritóriu Nórska je nevyhnutné zvoliť vhodnú formu podnikateľského subjektu, v závislosti od cieľov a činnosti podnikania. V zásade existujú 3 základné formy podnikania, z ktorých každá má svoje výhody a nevýhody:

- jednoduchá živnosť (Enkeltpersonforetak)
- spoločnosť s ručením obmedzeným, akciová spoločnosť (Aksjeselskap – A/S)
- verejná obchodná spoločnosť (Ansvarlige selskap – ANS/DA)

a, jednoduchá živnosť (Enkeltpersonforetak)

Výhody: samostatne zárobkovo činná osoba, samostatný príjem z činnosti

Nevýhody: neohraničená osobná zodpovednosť za záväzky firmy, možnosť osobného bankrotu.

Firma musí byť pri registrácii zapísaná do Centrálného registra firiem (Enhetsregisteret, zápis je zdarma). V prípade, že firma bude obchodovať s tovarom, ktorý sama nevyprodukovala, resp. má viac ako 5 zamestnancov, musí byť zaregistrovaná v Podnikovom registri (Foretaksregisteret), s poplatkom za registráciu 2.250,- NOK pri elektronickej registrácii, respektíve 2.832,- NOK pri papierovej. Pri registrácii v oboch prípadoch sa používa tlačivo „Forenklet registermelding Del 1“. Registrácia trvá približne 1 týždeň, avšak len v prípade že formulár je správne vyplnený požadovanými údajmi.

b, spoločnosť s ručením obmedzeným, akciová spoločnosť (Aksjeselskap – A/S)

Výhody: ohraničená zodpovednosť za záväzky spoločnosti, v prípade bankrotu strata len sumy vo výške vkladu.

Nevýhody : komplikovanejší systém účtovníctva, komplikovanejšia registrácia

Firma musí byť zapísaná v Podnikovom registri. Pri registrácii je nutné predložiť potvrdenie o zaplatení základného vkladu 30.000,- NOK a uhradiť poplatok za registráciu 5.570,- NOK za elektronickej registráciu alebo 6.797,- NOK za papierovú. Musí byť vypracovaná zakladateľská zmluva (Stiftelsesdokumenter), stanovy (vedtekter), určené valné zhromaždenie, predstavenstvo a generálny riaditeľ firmy. Zakladateľská zmluva obsahuje: mená a adresy spoločníkov, podiely jednotlivých spoločníkov, dátum zaplatenia vkladov, mená členov predstavenstva, meno audítora, počiatočnú bilanciu.

c, verejná obchodná spoločnosť(Ansvarlige selskap).

Firma musí byť zapísaná do Podnikového registra. Poplatok za registráciu činí 2.250,- NOK za elektronickej registráciu a 2.832,- NOK za papierovú. Existujú 2 formy spoločností: ANS- každý partner plne ručí za záväzky firmy a DA – každý partner ručí za záväzky firmy vopred odsúhlaseným podielom. Partneri musia podpísať spoločenskú zmluvu, ktorá obsahuje minimálne nasledujúce údaje: meno spoločnosti, mená a adresy všetkých partnerov, ciele spoločenstva, miesto hlavného sídla spoločnosti, či partneri vložili počiatočný kapitál do spoločnosti a hodnotu jednotlivých vkladov. Pri forme DA je potrebné uviesť aj percentuálny podiel zodpovednosti jednotlivých partnerov na záväzkoch firmy.

Banková sústava

Na čele nórskeho bankového systému stojí centrálna banka **Norges Bank** (www.norges-bank.no). Okrem Norges Bank existuje sústava ôsmich štátnych bánk, ktoré plnia špecifické úlohy úverovej činnosti.

V súčasnosti na nórskom trhu pôsobí 13 obchodných bánk. Najvýznamnejšie sú: **Den Norske Bank, SpareBank, Fokus Bank, Union Bank of Norway a Nordea Bank**. Okrem toho existuje viac ako 130 sporiteľní.

Daňový systém

V Nórsku platia dane všetky fyzické a právnické osoby, ktoré majú štatút rezidenta, a to zo všetkých príjmov plynúcich z tuzemska i zo zahraničia. Rezidentom sa stáva firma, v okamihu registrácie v registračnom centre a fyzická osoba po šiestich mesiacoch povoleného pobytu v krajine. Fyzické a právnické osoby bez štatútu rezidenta platia dane zo zisku dosiahnutého z činnosti v Nórsku. Príjem z nehnuteľností, ktoré sa nachádzajú na nórskom území, je vždy zdanený v Nórsku.

Nórsky daňový systém rozlišuje dve základné formy príjmov:

1. príjem všeobecný (po odčítaní výdavkov)
2. príjem osobný (to je príjem zo závislej činnosti)

Postup zdaňovania:

Právnické osoby: (straty možno zohľadniť ako odpočítateľnú položku po dobu desiatich rokov). Sociálne dávky za zamestnancov platí firma podľa piatich oblastí v Nórsku, a to najviac v oblasti Osla a okolia – 14,1 % a najmenej na severe krajiny – Tromsø a Finmark – 0 %. Základná sadzba DPH je 25 % s výnimkou základných druhov potravín, u ktorých je len 15 % sadzba.

Fyzické osoby: Pri príjme vyššom ako 6 000 NOK ročne podáva každá fyzická osoba daňové priznanie. Na základe doručených údajov vykoná daňový úrad výpočet dane.

Pri tomto výpočte sú zohľadňované odpočítateľné položky, ktorých výpočtom je získaný základ pre výpočet dane. Celková daň sa skladá z dielčích daní, medzi ktoré patria – obecná daň, krajská daň, štátna daň, sociálna a nemocenská dávka. Okrem týchto daní sú uplatňované aj ďalšie dane, ako je daň z majetku a daň z vysokých príjmových skupín, ktorá má progresívny charakter. Základná sadzba dane je v roku 2018 23 % (pre oblasti Finmark a Tromsø je najnižšia daň na úrovni 19,5 %). Pre fyzické osoby sa bežná daň z príjmov dopĺňa progresívnou daňou z príjmov. Postupné sadzby na rok 2019 sú stanovené nasledovne:

Úroveň 1: 1,9% pre príjem nad 174,500 NOK, Úroveň 2: 4,2% pre príjmy vyššie ako 245,650 NOK, Úroveň 3: 13,2% pre príjmy vyššie ako 617,500 NOK, Úroveň 4: 16,2% pre príjmy vyššie ako 964,800 NOK. K dani sa ešte pripočítava 8,2% na zdravotné a sociálne poistenie.

Daň z pridanej hodnoty (DPH po nórsky MVA) sa uplatňuje podobne ako v SR. Platiteľmi DPH sú fyzické aj právnické osoby, obchodné organizácie, ako aj organizácie so zahraničnou účasťou. Uplatňuje sa podľa špeciálnych pravidiel vydaných pre DPH; prirodzene aj pre tovar importovaný do Nórska. Výška DPH je 12% - 15% - 25 %, najviac na služby. Niektoré sektory a oblasti majú osobitné sadzby DPH.

Daň z dedičstva a darovania – bola zrušená v roku 2014.

Spotrebná daň – vzťahuje sa na cigarety, alkohol a alkoholické nápoje, tekuté palivá, niektoré druhy nealkoholických nápojov.

Daňový systém vrátane systému vedenia účtovníctva v Nórsku podrobne popisuje informačná brožúra Doing Business in Norway (prístupná aj v angličtine). Možnosť získania na adrese: Innovation Norway, Akersgata 13, Pb. 448, 0104 Oslo, tel. 0047 22002500, fax: 0047 22 002501, www.invanor.no

Všeobecná dohoda o zamedzení dvojitého zdanenia medzi Nórskom a Československom bola podpísaná v roku 1979 a je v platnosti aj po vstupe SR do EÚ.

b) Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

Nórska vláda podporuje proexportné aktivity nórskeho podnikateľstva hlavne prostredníctvom agentúry **Innovasjon Norge (ďalej IN)**, ktorá je významne financovaná Ministerstvom obchodu a priemyslu ako aj Nórskou konfederáciou obchodu a priemyslu.

IN - podporuje výlučne nórskeho export a má okrem svojej centrály 39 zastúpení v 32 krajinách sveta, a to na nórskeho veľvyslanectvách. IN vyberá obchodných diplomatov a najíma miestne sily. Ministerstvo zahraničných vecí vysiela obchodných diplomatov a vybavuje ich agendou po diplomatickej línii. Činnosť IN je financovaná z prostriedkov štátneho rozpočtu cez Ministerstvo obchodu a priemyslu Nórska a z prostriedkov podnikateľstva prostredníctvom Federácie nórskeho obchodu a priemyslu.

Eksporfinsans (Norwegian Export Credit Agency) - spoločná inštitúcia tvorená vládou Nórska a komerčnými bankami. Účelom tejto inštitúcie je poskytovanie dlhodobých finančných služieb pre podporu exportu. Inštitúcia je podobná Eximbanke v SR.

Eksporkredit Norge AS (Export Credit Norway)- dňa 1. júla 2012 zahájila činnosť nová štátna spoločnosť na financovanie nórskeho exportu. Cieľom Export Credit Norway je zabezpečiť financovanie exportných aktivít nórskeho priemyslu. Pôžičky pre nórskeho exportérov sú financované štátom, aby bola zabezpečená dostupnosť úverov pre podnikateľov aj v situáciách, keď je problematické získať finančné krytie vývozných aktivít na kapitálovom trhu. Pôžičku na krytie exportu dostane každý subjekt, ktorý bude spĺňať podmienky na poskytnutie úveru. Export Credit Norway má zodpovednosť za celý proces spojený s realizáciou jednotlivých operácií ako napr. spracovanie žiadostí o úvery, poskytnutie finančného krytia a sledovanie priebehu celej exportnej operácie. Poskytnuté úvery sú majetkom štátu, sú evidované ako súčasť štátnych financií a špecifikované v nórskom parlamente vo výročných finančných správach. Žiadateľom o úvery, ktorí budú spĺňať podmienky, je poskytnuté finančné krytie bez ohraničenia limitu na výšku finančných prostriedkov.

GIEK (The Norwegian Guarantee Institute for Export Credits) - je štátom riadená vládna agentúra, ktorá poskytuje garancie a poisťovanie exportných úverov. Najdôležitejšou funkciou tejto inštitúcie je podpora exportu nórskeho výrobkov a nórskeho zahraničných investícií. Okrem dlhodobých služieb poskytuje krátkodobé poisťovacie služby prostredníctvom svojej dcérskej inštitúcie GIEK Credit Insurance Ltd.

NSEC – Norwegian Seafood Export Council – táto inštitúcia sa zaoberá exportom rýb a iných morských živočíchov.

INSTOK – Norwegian Oil and Gas Partners – poskytuje informácie o možnostiach spolupráce Nórska ako s inými partnerskými organizáciami na celom svete.

Nordic Investment Bank (NIB) - investičné konzorcium škandinávskych bánk (Nórsko, Švédsko, Dánsko, Island a Fínsko) s ústredím v Helsinkách. Táto banka sa špecializuje na poskytovanie strednodobých a dlhodobých investičných úverov v záujmových teritóriách za veľmi výhodných podmienok a s dlhšou lehotou splatnosti.

c) Verejné obstarávanie

Verejné obstarávanie riadi štátna majetková služba, ktorá vydáva informácie o tendroch na dodávku tovarov, služieb a investičných celkov. Ponuky označené ako „otvorená súťaž“ sú teoreticky dostupné v rámci medzinárodnej súťaže. Ponuky sú uverejňované len v nórskom jazyku. Tendre v hodnote nad 1,6 mil. NOK musia byť uverejnené na stránke EÚ. Informácie je možné získať z web stránky EÚ, ale už musia byť známe identifikačné údaje tendra.

Na vyhľadávanie informácií o tendroch slúži stránka **www.doffin.no**. Doffin je nórska národná databáza, ktorá obsahuje oznámenia pre verejné obstarávanie a obstarávania v sektore verejných služieb (voda a dodávky energií, doprava a telekomunikácie) na ktoré sa vzťahujú predpisy Európskej únie. Stránka umožňuje dodávateľom nájsť relevantné súťaže vo verejnom sektore a je prístupná v nórskom a anglickom jazyku. Väčšina oznámení je uverejnená v nórskom jazyku.

Špecifický výberový systém existuje len pre ropný sektor, resp. pre vybrané akcie strategického priemyselného významu. Gestorom týchto tendrov je ministerstvo obchodu a priemyslu a ministerstvo ropy a energetiky, vo vybraných prípadoch v spolupráci s ďalšími kompetentnými orgánmi. Obstarávaním vojenského materiálu sa zaoberá Ministerstvo obrany Nórska prostredníctvom svojej logistickej organizácie.

d) Zmluvná základňa

Bilaterálne dohody zodpovedajú potrebám oboch krajín.

- Zmluva o pokojnom vybavovaní akýchkoľvek medzinárodných sporov medzi Československom a Nórskom
- Dohoda o kultúrnych vzťahoch medzi Československom a Nórskom
- Protokol o vysporiadaní nevybavených finančných otázok medzi Československom a Nórskom
- Dohoda medzi vládou Československej socialistickej republiky a vládou Nórskeho kráľovstva o leteckej doprave
- Dohoda medzi vládou Československej socialistickej republiky a vládou Nórskeho kráľovstva o medzinárodnej cestnej doprave
- Zmluva medzi vládou Československej socialistickej republiky a vládou Nórskeho kráľovstva o zamedzení dvojakého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmu a majetku
- Dohoda o recipročnej úprave víz udeľovaných diplomatickým a administratívnym pracovníkom veľvyslanectva ČSSR a Nórska

- Dohoda medzi vládou Českej a Slovenskej federatívnej republiky a vládou Nórskeho kráľovstva o zrušení vízovej povinnosti
- Dohoda medzi Českou a Slovenskou federatívnou republikou a Nórskeho kráľovstvom o vzájomnej podpore a ochrane investícií
- Protokol medzi Českou a Slovenskou federatívnou republikou a Nórskeho kráľovstvom o obchodovaní s poľnohospodárskymi výrobkami – produktmi
- Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Nórskeho kráľovstva o spolupráci v oblasti ochrany životného prostredia
- Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Nórskeho kráľovstva o vývoze určitých textilných výrobkov zo Slovenskej republiky do Nórska
- Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Nórskeho kráľovstva o úvodnom projekte náhrady fosílnych palív biomasou v zmysle spoločného plnenia záväzkov podľa Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy
- Program kultúrnej, vzdelávacej a výskumnej spolupráce medzi vládami Slovenskej republiky a Nórskeho kráľovstva
- Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Nórskeho kráľovstva o vzájomnej pomoci colných orgánov
- Dohoda medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Nórskeho kráľovstva o kontaktoch a spolupráci v oblasti obrany.

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

a) Priame zahraničné investície:

Pre vstup zahraničného kapitálu do Nórska platia v zásade liberálne a rovnocenné podmienky, ktoré sa bežne uplatňujú v krajinách EÚ.

Existujú však aj oblasti (hlavne v ťažbe ropy, plynu a energetiky), ktoré nórski politici považujú za oblasti prioritného záujmu štátu a uplatňujú na takéto investície určité ochranné pravidlá. Isté obmedzenia platia aj v oblasti ťažby nerastných surovín a obchodovania s cennými papiermi.

Najvýznamnejšími zahraničnými investormi v Nórsku sú Švédsko, Holandsko, Luxembursko a USA. Celkovo najvyšší podiel investícií majú krajiny EÚ a USA. Najviac investícií bolo umiestnených do sektorov priemyselnej výroby, ťažby ropy, finančného a obchodu.

Najvýznamnejšími krajinami, kde Nórsko v roku 2018 investovalo, sú USA, Veľká Británia a Francúzsko. Celkovo najvyšší podiel nórskeho investícií majú krajiny EÚ a USA ale pomerne veľké investície sú aj v Ázii a v Južnej Amerike, hlavne v ťažobnom priemysle. Najviac investícií bolo umiestnených do sektorov priemyselnej výroby, ťažby ropy a dopravy (lodiarsky priemysel a preprava tovarov). V zahraničí investujú hlavne veľké nórske spoločnosti ako napr. Statoil, Norsk Hydro, Telenor a pod.

Nórsko zaznamenalo záporný prílev PZI za posledné 3 roky, pričom v roku 2017 dosiahlo rekordne nízku úroveň -8,3 mld. USD (najnižšia hodnota v 190 krajinách). Nórsko je však aj naďalej veľkým investorom v zahraničí, pričom Nórske hospodárstvo je vo veľkej miere založené na ropnom a plynárenskom sektore. V dôsledku poklesu cien uhľovodíkov v posledných rokoch prišlo k poklesu investícií do nórskejších ropných spoločností. Očakáva sa, že priame zahraničné investície v tomto odvetví sa v roku 2019 zvýšia na 20,06 mld. USD, pričom od roku 2020 sa opäť znížia (Štatistika Nórsko). Nórska vláda zároveň zaviedla v roku 2019 nový režim skríningu investícií, ktorý nórske orgány umožňuje vyšetrovať a blokovať priame zahraničné investície z dôvodov národnej bezpečnosti, národnej finančnej stability a autonómie. Toto rozhodnutie sa vzťahuje na investície EÚ aj mimo EÚ.

Nórsko investuje veľké prostriedky zo ziskov z predaja ropy a plynu prostredníctvom Vládneho penzijného fondu do akcií, dlhopisov a nehnuteľností. Vládny penzijný fond (VPF) je plne integrovaný s nórskeým vládnyim rozpočtom a priority a pravidlá nakladania s prostriedkami sú rovnaké pre fond a pre rozpočet. V súčasnosti je hodnota finančných prostriedkov fondu cca 8 982 miliárd NOK (k 05/2019). Tieto prostriedky musia byť investované s ohľadom na vytvorenie maximálne možnej kúpnej sily v budúcich obdobiach. Súčasne musia byť investície citlivo diverzifikované, aby sa zabránilo rizikám strát v budúcich rokoch. V tejto súvislosti dochádza k rozhodnutiam nórskej vlády o budúcich smerovaniach investícií, t. j. zníženie podielu investícií v Európe a rozšírenie investičných zámerov do USA a Ázie. Hodnota investícií do akcií (vrátane akcií technologických gigantov ako sú Apple, Microsoft a Samsung), ktoré predstavovali 66 % portfólia fondu, klesla o 9,5 %. Investície s fixným výnosom sa znížili o 0,6 % a investície do nekótovaných nehnuteľností vzrástli o 7,5 %.

Nórske investície na Slovensku:

Investície na Slovensku:

Slovalco a. s., Žiar nad Hronom
Kongsberg Driveline Systems, Vrábľe

Nera Networks, Liptovský Hradok
Sapa Profily, Žiar nad Hronom
TIMM Slovakia, Trenčín
CEPM, Bratislava
Verdispar Slovakia
Blomquist Žiar nad Hronom
Vissim s.r.o., Liptovský Mikuláš

Podnik v Nórsku:

Norsk HYDRO, Oslo
Kongsberg Driveline Systems,
Kongsberg
Nera Networks, Bergen
Norsk HYDRO, Oslo
Wilhelmsen, Oslo
CEPM, Oslo
Verdispar, Oslo
Blomquist Oslo
Vissim, Horten

Najvýznamnejšie nórske investície na Slovensku smerujú do podniku Slovalco Žiar nad Hronom. Významná nórska firma Norsk Hydro vstúpila prostredníctvom dcérskej spoločnosti Hydro Aluminium do Slovalca v roku 1994 (kúpou spolu aj s bankou EBRD). Nórske hutnícke a ropné koncern Norsk Hydro získal majoritu v spoločnosti Slovalco v roku 2006.

Spoločnosť Sapa bola založená v roku 1963 vo Švédsku a je najväčším dodávateľom hliníkových lisovaných profilov na svete. V roku 2006 prevzala slovenskú firmu Alufinal, ktorá sa premenovala na Sapa Profily. Sapa Profily na Slovensku je výrobca hliníkových lisovaných profilov a zamestnáva 273 pracovníkov. V roku 2017 sa Sapa stala súčasťou spoločnosti Norsk Hydro.

V roku 2001 na Slovensko vstúpila nórska firma TIMM - výroba lán rôznych typov a dĺžok (polypropylénové); taktiež námorné siete, sieťové systémy pre morské farmy a výplňové laná pre káble veľkých priemerov. Firma zamestnáva okolo 100 zamestnancov v Trenčíne. V roku 2016 bola spoločnosť kúpená nórskou firmou Wilhelmsen. Celková investícia sa odhaduje na 3 mil. €.

Firma Tomra Sorting v Senci je globálny líder technológií pre sorting, využívaných v recyklácii, potravinárstve, špeciálnych produktoch a ťažbe surovín. Slovenská pobočka Tomra Sorting, ktorá je na Slovensku od roku 2005, vyrába a sčasti navrhuje stroje pre túto divíziu Tomra Sorting. Firma sa sústreďuje predovšetkým na nákup, výrobu, distribúciu a logistiku pre produkciu na zahraničné trhy. Produkcia Tomra Sorting na Slovensku je určená takmer stopercentne na export. Aktuálne na Slovensku zamestnáva okolo 250 zamestnancov. Tržby v roku 2017 narástli na 115,5 miliónov €.

V roku 2007 nórska firma Kongsberg Automotive odkúpila od nemecko-americkej firmy TREFLEX 100% podiel a vytvorila firmu Kongsberg Driveline Systems s nórsym kapitálom v priemyselnom parku vo Vrábľoch na výrobu riadiacich systémov a náhradných dielov pre automobily (hlavne prevodovky a káble). V roku 2017 otvorila spoločnosť novú výrobnú halu vo svojom závode vo Vrábľoch. Investícia dosiahla 9 miliónov eur. V novej prevádzke vznikne do konca roku 2018 280 pracovných miest, čím sa zvýši počet zamestnancov firmy na 1200 ľudí. Čo do počtu zamestnancov je Kongsberg Driveline Systems najväčšia nórska firma v SR.

Na Slovensku študuje viac 700 nórskeho študentov a to väčšinou na Jesseniovej lekárskej fakulte Univerzity Komenského (JLF) v Martine, ako aj na Univerzite veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach. Slovensko-nórska spolupráca v oblasti vzdelávania v súčasnosti predstavuje jeden z najvýznamnejších projektov bilaterálnej spolupráce medzi oboma krajinami. Projekt má zahranično-politický (prezentácia SR v zahraničí zo strany absolventov), kultúrny ako aj pozitívny ekonomický dopad (cca 7 miliónov Eur ročne) pre fakulty, na ktorých študujú nórski študenti (JLF a UVLaF) a následne aj pre regióny miest Martin a Košice (prenájom ubytovacích jednotiek, kúpna sila).

b) Energetická politika krajiny

Nórsko si udržiava silné medzinárodné postavenie v oblasti ťažby ropy a plynu a výroby elektrickej energie z vodných elektrární. V súčasnosti je Nórsko jedným z najväčších vývozcov ropy a zemného plynu na svete.

Ropný priemysel je hlavným zdrojom príjmov štátu. Príjmy z tohto odvetvia zlepšili blahobyt dnešných občanov a občanov zajtrajška. Viac ako 10% všetkých zamestnaných osôb v Nórsku pracuje priamo alebo nepriamo pre ropný priemysel. Ropný priemysel prešiel náročným obdobím znižovania nákladov, úspory nákladov a racionalizácie. Reštrukturalizácia v priemysle, ktorá už prebiehala, sa stala ešte naliehavejšou, keď sa ceny ropy v roku 2014 zrútili.

Celkový príjem vlády z ropného priemyslu sa odhaduje na 251 miliárd NOK v roku 2018 a 263 miliárd NOK v roku 2019. To predstavuje významný nárast príjmov v porovnaní s poslednými štyrmi rokmi, najmä v dôsledku vyšších cien ropy a zemného plynu. Kombinácia vyšších cien ropy, nižších nákladov vyvolala v roku 2017 a 2018 obdobie nových investičných projektov čo v Nórsku viedlo v roku 2018 k nárastu investícií do ropy o 3,3% v porovnaní s predchádzajúcim

rokom. V súčasnosti je na nórskom pobreží aktívnych viac ako 40 nórskejších a zahraničných spoločností.

Ku koncu roka 2018 fungovalo v Nórsku 83 ropných polí: 63 v Severnom mori, 18 v Nórskom mori a 2 v Barentsovom mori. Mnohé z výrobných polí starnú, ale niektoré z nich majú stále značné rezervy.

K 31.12.2018 sa celkové využiteľné zdroje ropných surovín odhadujú na približne 15,6 mld. štandardných kubických metrov ropných ekvivalentov (Sm³ o.e.). Z toho 7,3 mld. sm³ o.e. (47 %) sa predalo. Odhad zdrojov, ktoré ešte neboli preukázané, je 3,9 mld. sm³ o.e.

Nórsko je tretím najväčším exportérom plynu na svete a nórsky plyn pokrýva približne 25% celkovej európskej spotreby plynu. Skoro všetok plyn vyprodukovaný v Nórsku je exportovaný do zahraničia. Približne 95% nórskeho plynu sa prepravuje prostredníctvom siete podmorských plynovodov do iných európskych krajín, pričom približne 5% sa vyváža ako skvapalnený zemný plyn (LNG).

Hlavnými odberateľmi plynu sú Nemecko, Veľká Británia, Belgicko a Francúzsko. Do Európy prichádza plyn vo viacerých plynovodoch, ktoré ústia v šiestich termináloch (2x VB, 2x Nemecko, 1x Belgicko, 1x Francúzsko).

Nórsko takisto predstavuje celosvetovo jedného z najväčších producentov elektrickej energie v hydroelektrárnach (v roku 2016 zaznamenali rekordnú produkciu cca 149,5 TWh, čo je nárast o 3,1% v porovnaní s rokom 2015 Nórsko je jedinou ekonomicky vyspelou krajinou, ktorá svoju domácu spotrebu energie pokrýva takmer výlučne z hydroelektrární (95,8%). V krajine sa nachádza viac ako 1 626 vodných elektrární a Nórsko vyváža elektrickú energiu do Švédska, Fínska, Ruska a cestou podmorských káblov do Dánska a Holandska. Nórsko takisto investuje do nových technológií, ako napríklad morská elektrárňa v Kvalsunde, fungujúca na princípe prílivu a odlivu alebo plávajúca veterná elektrárňa Hywind.

Podiel na celkovej výrobe elektrickej energie Nórsku (v percentách)

	2018
Vodné elektrárne	95,8
Tepelné elektrárne	2,3
Veterné elektrárne	1,9

Uhlie nepredstavuje strategickú surovinu a väčšinou sa využíva v kovospracujúcom priemysle. Nórsko nedováža žiadnu z energeticky strategických surovín, ale naopak, tieto suroviny, a to hlavne ropu a zemný plyn, exportuje.

Energetickú politiku Nórska zabezpečuje Ministerstvo ropy a energetiky, ktoré vypracovalo strategický materiál rozvoja energetiky z pohľadu elektrickej energie do roku 2020. Hlavné postavenie zaujímajú dva hlavné podniky Statkraft a Statnet.

Nórsko je mimoriadne dôležitým dodávateľom zemného plynu na európsky energetický trh a je po Rusku druhým najväčším vývozcom plynu do Európy. Rozvoj ťažby ropy a plynu a ich distribúciu zabezpečuje Nórske ropné riaditeľstvo (Norwegian Petroleum Directorate). Nórsko investuje veľké prostriedky zo ziskov z predaja ropy a plynu prostredníctvom Vládneho

penzijného fondu.

Nórsko, ako jeden z najväčších svetových dodávateľov ropy a plynu, sa teší výnimočnému postaveniu krajiny, zaručujúcej energetickú bezpečnosť pre seba a najmä pre európske krajiny. Nórske know-how v oblasti hydroelektrárni patrí k svetovej špičke a udržiava si vedúcu pozíciu v produkcii energie spalovaním plynu so spätným zachytávaním CO₂, využitie vodíka ako nosiča energie, a v niektorých oblastiach aj produkcie energie z obnoviteľných zdrojov. Nórsko má špičkové ústavy zamerané na výskum životného prostredia, a preto je obľúbenou hosťiteľskou krajinou v oblasti výskumu energie a životného prostredia. Výskumné činnosti zamerané na energiu zohľadňujú potrebu výroby energie, vrátane ťažby ropy, ale aj potrebu ochrany životného prostredia.

Dôležitosť ťažobného priemyslu pre hospodársky vývoj Nórska narastá s novými objavmi zdrojov na severe krajiny. V tejto súvislosti aj priority a investície nórskej vlády smerujú do tejto oblasti a jednou z priorít hospodárskej politiky nórskej vlády je stratégia „High North“, čiže výskum a vývoj v arktickej oblasti. Investície do výskumu v posledných mesiacoch, a najmä spolupráca s Ruskom v tejto oblasti, je predmetom narastajúcich aktivít nórskej vlády.

V oblasti ťažobného priemyslu nórska vláda každoročne udeľuje povolenia tzv. licencie na ťažbu vo vopred stanovených oblastiach. Jednotlivé licencie sú pridelené tzv. operátorom. Ide o tzv. veľkých hráčov v ťažobnom priemysle ako sú napr. firmy Statoil, BP Norge AS, Maersk Oil Norway AS, Emi Norge AS a pod.

Prioritou v zahraničnej energetickej politike Nórska sú vzťahy s Ruskom a krajinami EÚ. Nórsko významne prispieva k energetickej bezpečnosti celej Európy. Viac ako pätina celkového dovozu zemného plynu do EÚ pochádza z Nórska. Nórsko bude aj najbližšie desaťročia spoľahlivým a stabilným výrobcom energie, čo potvrdzujú aj nové náleziská dostupných zdrojov na kontinentálnom území Nórska. Prírodné bohatstvo poskytuje krajine mnohé výhody, no napriek tomu sú si Nóri vedomí svojich záväzkov, ktoré vyplývajú z ich pozície významného exportéra energie. Svedčí o tom aj Biela kniha o klimatickej politike prezentovaná nórskou vládou, ktorá oznamuje zriadenie fondu pre klimatické technológie, v ktorom bude alokovaných do roku 2020 cca. 50 mld. NOK. Nórsko, ako plne integrovaný člen vnútorného trhu EÚ v rámci EHP, prevzalo záväzok zvýšiť podiel energie z obnoviteľných zdrojov na celkovej spotrebe na 67,5 % do roku 2020.

c) Veda, výskum a vývoj, inovácie

Nórsko má silnú tradíciu investovania do výskumných oblastí, ktoré sú považované za dôležité spoločenské výzvy a je jednou z európskych krajín, ktoré vypracovali na národnej úrovni nástroje na rozvoj základnej znalostnej základne a rámcové podmienky pre inovácie.

Nórsko investuje príjmy získané z ťažobných odvetví, lodiarstve a rybolove na podporu výskumu a vývoja technologického zlepšovania a vytvorenie systému na budovanie silných a prepojených výskumných a inovačných kapacít.

Podľa European Innovation Scoreboard 2018 Nórsko je silným inovátorom. Inovačná výkonnosť sa v krajine zvýšila o 19,5% v porovnaní s rokom 2010. Relatívne silnými stránkami inovačného systému sú oblasti ľudských zdrojov, prostredie priaznivé pre inovácie a atraktívne výskumné systémy.

Relatívne slabé stránky sú v intelektuálnych aktívach a v komercializácii výsledkov inovácií.

Nórska vláda má vysoké ambície pokiaľ ide o nórsku vedomostnú spoločnosť. Krajina má veľmi dobré akademické prostredie spolu s vysoko rozvinutou podnikateľskou komunitou v mnohých oblastiach, a vláda tiež vidí priestor na ďalšie zlepšenie. Popri všeobecnom záväzku mať kvalitu vo výskume a vysokoškolskom vzdelávaní sa vláda tiež sústreďí na oblasti vedy na svetovej úrovni. Je to nevyhnutné na stimulovanie väčších prielomov a väčšieho zviditeľnenia nórskeho výskumu na medzinárodnej scéne, ako aj na využitie vedomostí, ktoré boli nájdené medzi poprednými medzinárodnými odborníkmi. Výskum a vzdelávanie ovplyvňujú hospodárstvo tým, že zvyšujú kvalitu pracovnej sily a poskytovaných služieb a umožňujú rozvíjať a prijímať nové riešenia a produkty. Toto prispieva k prispôsobivosti a zvýšeniu produktivity. Prístup založený na znalostiach je nevyhnutný pri hľadaní riešení, ktoré dokážu riešiť mnohé výzvy, ktorým čelí nórska spoločnosť. Niektoré príklady sú prechod na ekologický rast a prispôbenie sa zmene klímy, lepšie metódy zdravotnej starostlivosti a spôsob, akým môžu v krajine vyrábať bezpečnú a zdravú výživu. Na posilnenie oblasti vedy, výskumu a inovácií pripravila v roku 2014 nórska vláda „Dlhodobý plán výskumu a vysokoškolského vzdelávania na roky 2015-2024“ (ďalej len „Dlhodobý plán“), ktorý sa priebežne reviduje podľa stavu aktuálneho vývoja a potrieb.

Podľa Dlhodobého plánu chce vláda zvýšiť investície do vedy a výskumu na 1% HDP. Cieľ je navrhovať rozpočtové prostriedky na výskum a vývoj každoročne, až pokiaľ bude dané percento dosiahnuté. Vzhľadom na súčasný vývoj sa tento cieľ pravdepodobne dosiahne v období 2019-2020. Financie sú určené šiestim prioritným oblastiam: moria a oceány; klíma, životné prostredie a čistá energia; obnovenie verejného sektora, lepšie a efektívnejšie sociálne služby, zdravotná a opatrovatelská služba, podporné technológie; inovatívny a prispôsobivý priemysel a vedúce svetové akademické skupiny. Vláda sa tiež zaviazala zvýšiť rozpočtové prostriedky na výskumnú infraštruktúru o 400mil NOK a zvýšiť rozpočtové prostriedky na stimulačné programy v rámci Horizontu 2020 o 400mil NOK.

Priority v Dlhodobom pláne sú pevne zakotvené vo vnútroštátnom výskume a inovačných stratégiách a majú tiež širokú podporu od nórskej komunity, podnikateľov, priemyslu a akademického sveta a zdôrazňujú strategické výhody Nórska ako napríklad prírodné zdroje, silné priemyselné klastre a vysoko expertné komunity. Plán obsahuje aj priority, ktoré majú pomôcť pozdvihnúť oblasti, kde existujú medzery pre vedomosti a odborné znalosti.

V oblasti inovácií Nórsko stavia na úspechu prepojenia priemyselných zoskupení so silnými vedeckými komunitami v súvisiacich oblastiach. Dlhodobý plán stanovil ambiciózne ciele z hľadiska zlepšenia konkurencieschopnosti krajiny, na ich realizáciu bude potrebná čo najlepšia koordinácia medzi ministerstvami a agentúrami. Nórska vláda uskutočňuje svoju inovačnú politiku prostredníctvom vládnych agentúr riadených ministerstvami. Sú to : Innovation Norway, Rada pre výskum v Nórsku (Research Council of Norway), SIVA (Industrial Development Corporation of Norway) a NDC (Norwegian Design Council).

Rybolov

Rozsah rámcového programu významne prispieva k úspešnému vykonávaniu Spoločnej politiky rybného hospodárstva. Nórsko je zapojené vo viacerých programoch ako napr.: ochrana ekosystémov a riadenie rybolovu pomocou chránených morských oblastí, úprava rybárskych zariadení, zlepšenie zdravia a životných podmienok chovných rýb, monitorovanie rybolovnej činnosti v reálnom čase, zlepšenie získavania, správy a rozboru údajov o rybolove.

More a lodiar sky priemysel

Nórsko si udržiava silné postavenie v lodiar skom priemysle - toto odvetvie predstavuje takmer polovicu nórskeho vývozu služieb a vyžaduje zvýšené výskumné úsilie v rôznych oblastiach, od základnej vedy o materiáloch po nové informačné a komunikačné technológie. Výskum sa zaoberá využívaním, dozorom, riadením a skúmaním zdrojov mora ako aj možnosťami využitia výskumu klímy. Zameranie výskumu je všeobecne dôležité pre severské krajiny a najmä pre súostrovie Svalbard, ktoré sa stáva čoraz významnejšou výskumnou lokalitou.

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

a) Dovo zný a vývo zný režim, obchodná prax

Väčšinu tovarov možno do Nórska importovať a z Nórska exportovať bez obmedzení. Dovo zné licencie sa vyžadujú na dovoz niektorých potravinár ských a poľnohospodár ských výrobkov z titulu ochrany vnútorného trhu a domácich výrobcov. Licencie sa vyžadujú aj na dovoz liekov, zbraní a registrovaných lodí. Pohyb tovarov, služieb a ľudí z krajín EÚ a EEA je voľný.

Rozhodnutia o nórske dovo zných a vývo zných licenciách v rámci citlivých položiek pripadá Ministerstvu obrany, Ministerstvu priemyslu a obchodu, Ministerstvu energetiky a Ministerstvu rybolovu podľa príslušného odboru.

Dočasné dovozy

Prechodné oslobodenie od platenia colných poplatkov je možné žiadať:

- pre vzorky a tovary určené na výstavy a veľtrhy
- obchodné vzory

Maximálna doba oslobodenia je jeden rok. ATA karnety vydávajú obchodné komory (platnosť jeden rok).

Colný a daňový úrad vydáva ročne colný sadzobník, ktorý je spracovaný podľa nórskeho systému označovania a kódovania tovarov. Nórske colné tarify sú kompatibilné s medzinárodným harmonizovaným systémom a kódovacím systémom podľa Colnej kooperačnej rady v Bruseli. Nórske colné sadzby sú stanovené v NOK na množstvo, alebo percentuálnou hodnotou z hodnoty tovaru.

Na dovážané výrobky sa vzťahuje DPH ako na domáce výrobky a vyrubuje sa vo výške 25%, u potravín 15% a u novín a časopisov znížená sadzba DPH 12%.

Nórsko má voľné prístavy, známe tiež ako voľné obchodné zóny alebo tranzitné sklady. Tieto zóny sú používané dovozcami a vývozcami do skladov, na veľtrhy, na balenie, označovanie a zasielanie tovarov. Dovo zné clo a DPH sa platia, keď je už tovar prepustený z voľnej zóny do obehu v Nórsku. Hlavný colný úrad je v Oslo a okrem toho sú colné úrady v každom krajskom meste.

Pre Nórsko je najdôležitejšia Dohoda o európskom hospodárskom priestore (EHP – angl. skratka EEA), ktorá bola podpísaná 2. 5. 1992 a do platnosti vstúpila 1. 1. 1994 a od 1. 5. 2004 bola rozšírená o nové členské krajiny EÚ. Vzťahuje sa na členské krajiny EÚ na strane jednej a tri krajiny EFTA (Nórsko, Island, Lichtenštajnsko) na strane druhej, pričom Švajčiarsko má osobitné dohody s EÚ. Táto dohoda umožňuje Nórsku voľný pohyb tovaru, služieb, osôb a kapitálu v teritóriu všetkých krajín dohody.

Požiadavky na vývoz z Nórska

Uplatňujú sa spoločné vývozné obmedzenia. Pre niektoré skupiny výrobkov a produktov existujú obmedzenia exportu. Všeobecné obmedzenia a registračná povinnosť pri vývoze sú na stránke Toll.no alebo:

- Riaditeľstvo zdravotníctva ([alcohol and medical equipment](#))
- Nórsky úrad pre bezpečnosť potravín ([food, animals or plants and seeds](#))
- Rada pre morské plody ([fish and seafood](#))
- Kultúrna rada ([cultural objects](#))
- Agentúra pre životné prostredie ([endangered plant and animal species](#))

Dovozný a vývozný režim vo vzťahu k Slovenskej republike

Pre vývoz tovarov zo SR do Nórska platí bezcolný režim. Od 1. októbra 2018 došlo k liberalizácii obchodu s poľnohospodárskymi výrobkami, ktoré sú inak vyňaté z pôsobnosti Zmluvy o EHP. Prehĺbila sa vzájomná obchodná výmena s vybranými typmi poľnohospodárskych produktov. Nórsko zaručilo bezcolný prístup pre výrobky z krajín EÚ v 36 nových tarifných položkách, vrátane živých koní, niektorých živočíšnych produktov a krmív, zeleniny, ovocia, orechov, niektorých typov cukrov, ovocných džúsov a fermentovaných nápojov. Zároveň rozšírilo nulové dovozné kvóty pre hovädzie mäso, hydina, syr a tvaroh, kukuricu, šaláty či párky a niektoré typy salám. Dohoda o dodatočných obchodných preferenciách ponúka nové obchodné príležitosti pre vývozcov z EÚ a Nórska.

b) Základná štatistika zahraničného obchodu

Nasledujúca tabuľka zobrazuje celkový vývoj zahraničného obchodu Nórska v rokoch 2013 - 2018 v mld. NOK:

mld. NOK	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Import	527	561	615	609	683	710
Export	906	908	835	751	843	997
Obrat	1433	1469	1450	1360	1526	1707
Bilancia	379	347	219	141	160	287

Zdroj: Statistics Norway

Štruktúra zahraničného obchodu, najmä čo sa týka vývozu, je daná špecifickými podmienkami krajiny. Od 70. rokov zohráva dôležitú úlohu vývoz ropy a plynu. Bilancia zahraničného obchodu je stále vysoko aktívna a je to spôsobené vysokým vývozom ropy a plynu, rýb a lodí. Výsledky zahraničného obchodu za rok 2018 v porovnaní s rokom 2017 ukázali nárast v exporte o 15,4 % a nárast v importe o 3,8 %.

c) Tovarová štruktúra zahraničného obchodu v členení vývoz/dovoz

K najvýznamnejším položkám dovozu do Nórska v roku 2018 patrili priemyselné stroje a iné zariadenia (30,0%), chemikálie (13,3%), kovy (11,0%), potraviny, nápoje a tabak (7,8%), cestné zariadenia (6,7%),

V roku 2018 boli najvýznamnejšími položkami vývozu ropa a zemný plyn (57,4 %), nasledujú stroje a iné zariadenia (8,2%), kovy (7,8%), chemikálie (6,5%) produkty z rybolovu, lesníctva a poľnohospodárstva (6,4%).

d) Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu vývoz/dovoz

V teritoriálnej štruktúre zahraničného obchodu Nórska nedošlo ani v roku 2018 k výraznejšej zmene. Najvýznamnejším obchodným partnerom Nórska je Európska únia. Spomedzi krajín EÚ najvýznamnejšími obchodnými partnermi Nórska v dovoze v roku 2018 boli v poradí: Švédsko, Nemecko, Veľká Británia a Dánsko, z čoho je vidieť dominantné postavenie škandinávskych krajín. Mimo krajín EÚ v importe sa hlavne podieľa dovoz z Číny a USA.

Z hľadiska vývozu, boli v roku 2018 najvýznamnejšími obchodnými partnermi Nórska krajiny Veľká Británia, Nemecko, Holandsko, Švédsko (export ropy a plynu) a Francúzsko (export rýb). Ďalšími významnými obchodnými partnermi mimo EÚ sú USA, Čína, Kanada a Japonsko. Z krajín V 4 má lepšie východiskové postavenie v obchodných vzťahoch Poľsko.

e) Vývoj zahraničného obchodu so SR za posledných päť rokov (vývoz/dovoz)

Nasledujúca tabuľka zobrazuje vývoj zahraničného obchodu medzi Slovenskom a Nórskom podľa ŠÚ SR v rokoch 2013 až 2017.

mil. €	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Vývoz	171,5	209,6	173,9	174,2	193,5	181,5
Dovoz	51,4	36,7	57,8	48,07	43,2	65,6
Obrat	222,9	246,3	231,7	222,01	236,7	247,1
Bilancia	120,1	172,9	116,1	126,5	150,4	115,9

Zdroj: Štatistický úrad SR, MH SR

SR nepatrí medzi kľúčových obchodných partnerov Nórska a objem vzájomného obchodu je nízky. Objem slovenského vývozu do Nórska dosiahol v roku 2018 úroveň 181,5 mil. € pri aktívnej bilancii 115,9 mil. €. Nosnými exportnými komoditami sú automobily, kotly, stroje a kaučuk a výrobky z neho. Tradične na dobrej úrovni je aj export predmetov z ocele a elektronika. SR má s Nórskom vysoko pozitívnu obchodnú bilanciu, čiže vývoz niekoľkonásobne prevyšuje dovoz.

Najdôležitejšou dovoznou komoditou z Nórska do Slovenskej republiky je ferozliatina, ktorá sa dováža na výrobu železa a ocele. Takisto, na Slovensko sa vo väčšom množstve dováža hliník, celulóza z dreva a papier.

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

a) Obchodné zvyklosti v teritóriu

Odporúčaný postup pri rokovaniach, špecifiká trhu:

- Nórski obchodníci majú vytvorený okruh obchodných partnerov, s ktorými dlhodobo obchodujú. V poslednom období stále viac sledujú možnosti z nových členských krajín EÚ.
- Nórski obchodníci sú vo všeobecnosti dosť konzervatívni a opatrní. Nadväzovanie kontaktov trvá dlhšie, ale v prípade získania dôvery, sú to spoľahliví obchodní partneri s dobrou platobnou disciplínou.
- Nórski obchodníci často požadujú referencie od iných odberateľov, dokonca sledujú uplatnenie výrobkov v ostatných krajinách Európy, najmä v Škandinávii. Možno hovoriť aj o miernej nedôvere k tovarom pochádzajúcim z bývalého socialistického bloku.
- Obchodné ponuky a prezentácie sa predkladajú v nórskom alebo v anglickom jazyku. Komunikačným jazykom vo vzťahu k zahraničnému obchodnému partnerovi je jazyk anglický, ale vítajú znalosť nórskeho jazyka. Ponuka a prezentácia výrobkov musí byť doplnená i o uznávané certifikáty, ako aj o zahraničných trhoch kde sa výrobok presadil.
- V obchodných ponukách musí byť uvedená charakteristika firmy vrátane základných ekonomických údajov o referencií o firme.
- Obchodné rokovania je potrebné pripravovať s dostatočným časovým predstihom. Termíny sa dohodujú na dlhú dobu vopred. Rokovania je možné realizovať v anglickom jazyku. Je možné využívať všetky formy komunikačnej techniky, vrátane elektronickej pošty.
- Nórski obchodníci očakávajú operatívne a rýchle reakcie na dopyty, napriek tomu, že sami rýchlo nereagujú. Rokovania o obchodovaní je možné realizovať na úrovni zástupcov predaja, nie je treba vyhľadávať najvyššiu úroveň.
- Pre nórske obchodníkov je známe, že slovenské firmy majú nižšie náklady na pracovnú silu, ako aj celkové výrobné náklady v porovnaní s ostatnými krajinami strednej a východnej Európy, preto nie je vhodné vôbec začínať rokovania s neprímeranými cenami.
- Cenová politika je určovaná priamo vo firmách. V niektorých oblastiach, ako sú potraviny, alkohol sú ceny ovplyvnené veľmi vysokou spotrebnou daňou a DPH.

Nórski partneri kladú dôraz na kvalitu, na ekologické parametre a v neposlednom rade na cenu výrobkov. Hoci uprednostňujú rokovania, ktoré sami navrhujú, neznamená to, že nie je možné rokovať aj z vlastnej iniciatívy. V podstate sú pre rokovania prístupní, aj keď často vopred dávajú najavo nezáujem o určité výrobky.

Vývoz do Nórska je väčšinou realizovaný prostredníctvom obchodných zástupcov, ktorí v mnohých prípadoch majú exkluzivitu. Niektorí nórski obchodní partneri, ktorí prichádzajú za obchodom, požadujú exkluzivitu. Treba dbať, aby sa exkluzivita pre partnera nepríslúbila ústne pred konečným rozhodnutím. Rokovania musia byť vecné bez akýchkoľvek predsudkov, a treba nechať čas na premyslenie a konečné rozhodnutie.

Záujemcovia o vývoz do Nórska sa môžu obrátiť na ZÚ SR v Oslo, ktorý poskytne informáciu o kontaktoch a postupoch, ktoré by sa mali realizovať u potenciálnych partnerov.

Obchodné regióny

Nórsko je veľká krajina s mnohými prírodnými zdrojmi. Z tohto dôvodu je, v závislosti na hlavných odvetviach podnikania, krajina z veľkej časti rozdelená do regionálnych zoskupení. Pri hľadaní obchodného partnera je preto dobrým východiskovým bodom hľadať v rámci obchodnej oblasti, ktorá sa najlepšie zhoduje s predmetom podnikania. Nasledovná časť sa zameriava na štyri hlavné obchodné oblasti v Nórsku.

Obchodný región Oslo (Business Region Oslo)

Oblasť hlavného mesta Nórska je jednou z najviac prosperujúcich oblastí Európy, kombinujúc vysokú kvalitu života s vysokou mierou produktivity. Tento región sa skladá z Osla a obklopujúceho kraja Akershus. V regióne, ktorý tiež slúži ako brána ku zvyšku Nórska a severským krajinám, žije viac ako jeden milión ľudí.

Obchodný región Oslo je centrum pre inovácie v krajine. Aj keď je Nórsko krajina, ktorá sa tiež vyznačuje množstvom prírodných zdrojov, táto oblasť je predovšetkým oporný bod radu pokročilých služieb a vedomostne náročných odvetví svetovej triedy, medzi ktoré patrí odvetvie námornej dopravy, energetiky a životného prostredia, informačných a komunikačných technológií, biologických vied, kultúry a zábavy.

Mnohé z týchto odvetví majú tiež silné väzby na vedecké komunity v regióne Oslo, ako napr. Univerzitu v Osle alebo Inovačné centrum Oslo, ktoré sa snaží byť jedným z popredných centier v Európe pre inovácie a priemyselný rozvoj prostredníctvom komercializácie nápadov a výsledkov z výskumného prostredia. Súčasne sa v jeho priestoroch nachádza viac než 140 spoločností. Z týchto dôvodov láka región kvalifikovaných odborníkov z celého Nórska, severských krajín, z Európy a tiež pestrú medzinárodnú klientelu, ktorá objavila jedinečné vlastnosti, obchodné príležitosti a vysoký štandard bývania v tomto regióne.

Obchodný región Stavanger (Business Region Stavanger)

Niektorí hovoria, že nórska história sa začala v tejto oblasti, s prvými osadníkmi, ktorí prišli v malých člnoch, keď pred 10.000 rokmi skončila posledná doba ľadová. Teraz, ako jeden z najväčších a najdôležitejších obchodných a rezidenčných oblastí v Nórsku, má región takmer 300.000 obyvateľov pracujúcich v širokom spektre zamestnaní. Oblasť je známa úspešnými spoločnosťami, množstvom prírodných zdrojov a dynamickou infraštruktúrou.

Žiaden príbeh o oblasti v okolí mesta Stavanger by nemohol byť kompletný bez toho, aby nezahŕňal nórske ropné dobrodružstvo, ktoré začalo v roku 1969 s objavom ropy v južnej časti Severného mora. Od tej doby sa mesto vyvinulo do nórskeho ropného hlavného mesta, s 45.000 ľuďmi zamestnanými v tomto odvetví. Toto číslo predstavuje približne 20% pracovnej sily v kraji Rogaland - a rovnako pôsobivé- predstavuje takmer 50% všetkých zamestnaných v ropnom priemysle tu v krajine. Avšak, v dôsledku nízkych cien ropy na svetových trhoch prechádza región od konca roku 2014 krízou, ktorá sa vyznačuje zvýšeným prepúšťaním v ropných spoločnostiach.

Okrem obchodu je tento región aj centrom kreativity, kulinárskeho umenia a kultúry. V roku 2008 sa mesto Stavanger stalo Európskym hlavným mestom kultúry.

Obchodný región Tromsø (Business Región Tromsø)

Tromsø sa nachádza ďaleko za polárnym kruhom a je bránou do najsevernejších oblastí krajiny. Mesto je tiež známe ako "Paríž severu", čo svedčí o jeho pohostinnosti a medzinárodnej orientácii. Ekonomika regiónu bola skutočne medzinárodná, storočia pred vynájdením slova "globalizácia".

Tromsø je tiež sídlom najsevernejšej univerzity na svete, založenej v roku 1968, Nórskeho polárneho inštitútu a ďalších významných centier výskumu a vzdelávania ako napr. Centrum

pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti klímy a výskum v oblasti životného prostredia . V meste sa koná stále väčší počet významných medzinárodných konferencií. Od začiatku roku 1990 hralo Tromsø aktívnu úlohu v presadzovaní cezhraničnej spolupráce v Barentsovej euro-arktiskej oblasti a vyvinulo zvlášť úzke väzby na partnerov v severozápadnom Rusku.

Nové príležitosti sa otvárajú okolo Barentsovho mora, napríklad v oblasti ropy a energie, morských biotopov a vied o živej prírode, cestovného ruchu a využitia nových námorných trás.

Obchodný región Bergen (Business Región Bergen)

Obchodný región Bergen je známy ako živá, kreatívna a priemyselná časť Nórska. V srdci regiónu sa nachádza mesto Bergen, jedno z najviac malebných európskych miest a brána do západného Nórska. Mesto, v ktorom sídli veľké množstvo medzinárodných spoločností, sa snaží ukázať potenciál v rámci odvetví, ktoré zahŕňajú ropu a plyn, námorníctvo, energiu, akvakultúru a ďalšie.

Bergenský kraj je jedinečný v rámci výskumu a vývoja a na poli ropného priemyslu - je sídlom Centre of Expertise (Subsea technology) alebo Centre of Excellence (Centre for Integrated Petroleum Research)). Vzdelávacie príležitosti idú ruka v ruke a Bergenský kraj ponúka prosperujúce študentské prostredie.

b) Vyhodnotenie odbytových možností SR

Celkový vývoz zo SR do Nórska v roku 2018 bol na úrovni 182 mil. EUR a 194 mil. EUR v roku 2017. Nosnými exportnými komoditami sú automobily, kotly, stroje a kaučuk a výrobky z neho. Tradične na dobrej úrovni bol aj export predmetov z ocele a elektronika.

Zahraničné spoločnosti majú v Nórsku vynikajúce príležitosti na získavanie a zdieľanie nových zákaziek v oblasti ťažby ropy a zemného plynu, energie z obnoviteľných zdrojov, informačných technológií, lodnej dopravy a námornej, obrannej a leteckej dopravy, zdravotníctva, cestovného ruchu a cestovného ruchu a odvetví spotrebného tovaru.

Tabuľka: Vývoz zo SR do Nórska v EUR v roku 2018 (EUR):

Osobné automobily a iné motorové vozidlá konštruované hlavne na prepravu osôb	77 021 516
Nové pneumatiky, z kaučuku	14 290 914
Ostatné zdvíhacie, manipulačné, nakladacie alebo vykladacie zariadenia (napr. výťahy)	8 748 661
Drôty zo železa alebo nelegovanej ocele	7 860 489
Elektrické transformátory, statické meniče (napr. usmerňovače) a indukory	5 790 662
Kachle, kotly s ohniskom, sporáky, kozuby (tiež s pomocnými kotlíkmi na ústred. kúrenie)	4 189 364
Matracové podložky; posteľoviny a podobné výrobky (napr. matrace, prešívane prikrývky)	2 977 254
Ostatné platne, listy, fólie, filmy, pruhy a pásy, z plastov	2 846 818
Hliníkové sudy, barely, plechovky, škatule alebo podobné zásobníky (vrátane pevných	2 783 298
Kontajnery (vrátane kontajnerov na transport tekutín) zvlášť konštruované	2 578 016

Zdroj: Štatistický úrad SR

Celkovo najviac dovážané tovary v Nórsku v roku 2018: stroje a zariadenia, chemikálie, kovy, cestovné zariadenia, textilie, nábytok, rafinované ropné produkty, produkty z dreva, papier a papierové produkty. Zdroj: Statistics Norway

c) Marketingová stratégia pri vývoze do teritória

Odporúčania pre etablovanie produkcie na trhu:

- Nórske firmy a obchodníci sa obracajú na pracovisko ZÚ SR v Oslo s konkrétnymi dopytmi, ktoré sa posúvajú na Slovensko. Po predložení dopytu je potrebné rýchlo a spoľahlivo reagovať.
- V prípade ponúk zo SR ZÚ SR Oslo vyhľadá firmy, alebo poskytne databázu možných firiem. Je treba, aby slovenské firmy využívali tieto kontakty a nadväzovali priamu komunikáciu.
- Využiť kontaktné internetové stránky a využiť informácie a skúsenosti ZÚ SR Oslo.
- Presadiť sa na trhu je možné aj prostredníctvom subdodávok pre finálnych dodávateľov.
- Efektívny spôsob preniknutia na nórsky trh je prostredníctvom obchodných zástupcov, resp. agentov. Je potrebné získať osoby s dobrými znalosťami nórskeho trhu, s kladným vzťahom k SR.
- V Nórsku existuje Asociácia obchodníkov a dovozcov – agentov, kde sa možno obrátiť o pomoc pri vyhľadávaní vhodných obchodných partnerov. Obchodné komory sú pasívne a zadarmo neurobia takmer nič.
- Podporným prostriedkom na presadenie sa na trhu je aj reklamná inzercia v odbornom časopise. Takýmto časopisom v Nórsku je napríklad: Moderne Produksjon, Nils Lassons vei 5, 0701 Oslo, e-mail: modprod@online.no
- K zlepšeniu obchodných vzťahov by napomohla i aktívna účasť na medzinárodných veľtrhoch, ktoré sú miestom na prezentáciu i nadväzovanie obchodných kontaktov.
- Obchodné misie do teritória špecializované na určitú oblasť by mohli byť aj v budúcnosti prospešné. V neposlednom rade návštevy nórskeho podnikateľov na Slovensku môžu naďalej prinášať ešte väčšie úspechy
- Osobné kontakty formou individuálnych podnikateľských misí do ako aj z Nórska na Slovensko sú nenahraditeľné podporné aktivity.
- Veľmi dobrým zdrojom informácií o firmách je internetová stránka, ktorá funguje v rámci Innovasjon Norge – www.nortrade.com
- V prípade vyhľadávania konkrétnej firmy, resp. firmy pôsobiacej v konkrétnej oblasti dobre poslúži www.gulesider.no alebo <http://no.kompass.com/e/en/b2b-expertise/> – aj v anglickom jazyku
- Bližšie informácie o trhu je možné získať zo štatistického úradu, ktorý poskytuje oveľa podrobnejšie údaje, ako slovenský ŠÚ – viac informácií aj v angličtine: www.ssb.no

d) Praktické informácie pre exportéra a importéra

Vízový režim: víza do Nórska nie sú potrebné, pri pracovnom pobyte je nutné legálne povolenie na vykonávanie práce.

Dopravné spojenie:

Letecké: priama linka Viedeň – Oslo (Austrian, SAS a Norwegian)

Cestné spojenie:

Cez Švédsko, resp. cez Dánsko a Švédsko

Upozornenia pri príprave pracovnej cesty:

- v období Vianoc, Veľkej noci, 1. mája a 17. mája nie je vhodné plánovať služobné cesty, vzhľadom na pracovné voľno
- neodporúča sa cestovať do Nórska na obchodné rokovania, ak to nie je presne dohodnuté. Dovolenkové obdobie je v čase od 20. júna do konca augusta
- na rozdiel od SR, školský rok v Nórsku začína v polovici augusta a končí v prvej polovici júna
- kriminalita je v krajine veľmi nízka
- zdravotná starostlivosť je na dobrej úrovni, lekárska pohotovostná služba je 24 hodín. Je možné dohodnúť sa anglicky. Zdravotné služby sú pre zahraničných pacientov spoplatnené. V štátnych nemocniciach platí EÚ preukaz poistenca, ale v súkromných nemocniciach sú služby spoplatnené.
- pred cestou do Nórska je vhodné zabezpečiť si komerčné zdravotné poistenie.

Nórsko používa metrický systém. Menou je NOK - nórska koruna (krone), ktorá je rozdelená na 100 øre.

Platobný styk medzi európskymi štátmi a Nórskom je štandardný. Pri medzinárodnom platobnom styku sa najčastejšie používajú akreditívy, priama platba, platba proti dokumentom. Bežne sa úhrada za dodávku tovaru realizuje do 30 – 90 dní, u niektorých tovarov investičnej povahy až do 180 dní, a to podľa dohody. Akceptované sú všetky medzinárodne uznávané karty, najbežnejšie VISA a MasterCard. Medzibankový styk je moderný a rýchly s efektívnym využívaním Internetbanking systému. Medzi Nórskom a SR sa dá vykonať prevod platieb v systéme SEPA.

Colné vybavovanie - žiadosť o colné vybavenie môže podať tak dodávku poverený zahraničný dodávateľ, ako aj nórsky odberateľ alebo špeditér, resp. železničná správa. Treba mať na pamäti, že Nórsko nie je súčasťou EÚ a pre vývoz do krajiny požaduje tzv. tranzitné dokumenty, kde sa poukazuje, že tovar pochádza z EÚ.

Nórske colné riaditeľstvo vydalo smernicu pre vybavovanie obchodných a colných formalít pri dovoze s názvom INNFORSSELSVEILEDER, ktorá je dostupná na web: www.toll.no.

Zasielanie – spôsob dopravy

Cesty – Nórsko má dobre vybudovanú cestnú a železničnú sieť aj v náročných geografických podmienkach. Cesty nie sú široké, ale ich povrch je pomerne kvalitný. Náročné úseky na náhornej plošine sú v zime často uzatvorené. Jazda v zime má svoje špecifiká a v niektorých úsekoch sa musia používať špeciálne reťaze. Treba počítať s tým, že na cestách sa vyberajú poplatky diaľničné, resp. toľné pri vstupe do väčších miest.

1. **Železnica** – pri využívaní tejto formy dopravy je potrebné k colným dokladom priložiť medzinárodný nákladný list, resp. pre prioritné zásielky medzinárodný „priorité“ list.
2. **Pošta** – pre poštové zásielky platí maximálna hmotnosť 20 kg. Vyžaduje sa medzinárodná colná deklarácia. Poštové zásielky sa prelievajú na colnej pošte. Prijemca je poštou vyzvaný na prevzatie. Maximálna váha listovej zásielky je 1 kg.
3. **Balíková služba** – V Nórsku je bežná DHL a UPS balíková služba.
4. **Hromadná doprava pre kusový tovar** – z väčšiny nórskeho miest a regiónov chodia hromadné transporty nákladnými autami, železnicou, leteckou dopravou alebo lodnou dopravou. Lodná doprava je veľmi rozšírená v dôsledku geografického tvaru krajiny a mora. Pozdĺž západného pobrežia premáva pravidelne linka Hurtigruta z južnej časti Nórska až na sever krajiny do Nord Cap. Bližšie informácie poskytnú špeditárske spoločnosti.

Doplnkové informácie

- oblečenie v obchodných kruhoch sa zhoduje so svetovými módnymi trendmi. V bankách a na ministerstvách sa dodržiava striedmosť v obliekaní, avšak vo všetkých oblastiach prevláda uprednostňovanie pohodlného oblečenia a obuvi
- obchodní partneri vyžadujú dochvilnosť, avšak toleruje sa aj krátke meškanie

Štátne sviatky a voľné dni v roku 2019:

1. január : Nový rok
18. – 22. apríl : Veľkonočné sviatky
1.máj: Sviatok práce
17.máj: Deň ústavy
30.máj: Deň nanebovstúpenia
9. - 10. jún: Svätodušné sviatky
25. – 26. december: Vianočné sviatky

Dôležité telefónne čísla:

Polícia – 112
Prvá pomoc – 113
Požiarnici – 110
Odťahovacia služba – 23482100
Taxi Oslo – 08 000, 02 323

Príloha č. 1: Teritoriálna a tovarová štruktúra dovozu a vývozu Nórska

Teritoriálna štruktúra nórskeho dovozu v rokoch 2016 – 2018 v mil. NOK

		2016	2017	2018
	TOTAL IMPORT	629042	684335	710335
1.	Švédsko	72630	78420	85854
2.	Nemecko	72824	75906	77431
3.	Čína	67130	67317	71325
4.	USA	38973	44127	54815
5.	Dánsko	34010	37006	38931
6.	Veľká Británia	30796	32264	38492
7.	Holandsko	24363	27210	25964
8.	Poľsko	21473	23012	24288
9.	Taliansko	18279	20879	22677
10.	Francúzsko	20019	20855	22643

Zdroj: Statistics Norway

Teritoriálna štruktúra nórskeho vývozu v rokoch 2016 – 2018 v mil. NOK

		2016	2017	2018
	Total EXPORT	751583	863624	997363
1.	Veľká Británia	155448	190670	215856
2.	Nemecko	106695	133750	159346
3.	Holandsko	79883	83311	105881
4.	Švédsko	48252	56031	66744
5.	Francúzsko	50455	54786	65707
6.	Belgicko	32706	40687	52149
7.	USA	31336	38608	46685
8.	Dánsko	29936	39796	46205
9.	Poľsko	17399	19079	22492
10.	Čína	19760	17079	20958

Zdroj: Statistics Norway

Tovarová štruktúra nórskeho dovozu v rokoch 2015 – 2018 v mil. NOK

	Current prices (NOK million)		
	2016	2017	2018
Goods	656 632	699 193	749 085
↵ Crude oil and natural gas	8 683	13 529	24 322
↵ Ships, oil platforms, aircraft	50 718	50 019	37 750
↵ Other goods	597 231	635 645	687 013
↵↵ Agriculture, forestry and fishing	17 916	18 274	19 150
↵↵ Mining and quarrying	6 924	9 636	10 540
↵↵ Manufacturing products	570 925	606 014	653 821
↵↵↵ Food products, beverages and tobacco	53 089	54 951	58 193
↵↵↵ Textiles, wearing apparel, leather	42 490	45 092	48 395
↵↵↵ Wood products	14 145	14 251	14 636
↵↵↵ Pulp, paper and paper products	8 717	8 753	9 007
↵↵↵ Printing and publishing	30	28	22
↵↵↵ Refined petroleum products	22 496	26 285	30 063
↵↵↵ Basic chemicals, chemical and mineral products	88 094	95 302	99 971
↵↵↵ Basic metals	67 121	72 685	82 425
↵↵↵ Machinery and other equipment n.e.c	199 268	204 495	224 913
↵↵↵ Furniture and other manufacturing products	32 720	34 144	36 127
↵↵↵ Transport equipment, non-competitive imports	42 755	50 028	50 069
↵↵ Electricity	1 466	1 721	3 502
↵ Other goods excl refined petroleum products	574 735	609 360	656 950

Zdroj: Statistics Norway

Tovarová štruktúra nórskeho vývozu v rokoch 2015 – 2018 v mil. NOK

	Current prices (NOK million)		
	2016	2017	2018
Goods	746 613	854 984	991 828
↪ Crude oil and natural gas	373 694	459 457	569 384
↪ Ships, oil platforms, aircraft	17 240	14 215	11 463
↪ Other goods	355 679	381 312	410 981
↪↪ Agriculture, forestry and fishing	57 285	58 574	63 093
↪↪ Mining and quarrying	5 261	5 052	5 361
↪↪ Manufacturing products	287 684	311 877	334 647
↪↪↪ Food products, beverages and tobacco	43 894	45 748	46 843
↪↪↪ Textiles, wearing apparel, leather	2 684	2 905	2 966
↪↪↪ Wood products	2 967	3 245	3 621
↪↪↪ Pulp, paper and paper products	7 353	7 477	8 022
↪↪↪ Printing and publishing	0	4	0
↪↪↪ Refined petroleum products	18 993	34 305	44 137
↪↪↪ Basic chemicals, chemical and mineral products	54 132	59 783	64 837
↪↪↪ Basic metals	65 470	75 568	77 486
↪↪↪ Machinery and other equipment n.e.c	86 672	77 569	81 779
↪↪↪ Furniture and other manufacturing products	5 044	4 801	4 619
↪↪↪ Transport equipment, non-competitive imports	475	472	337
↪↪ Electricity	5 449	5 809	7 880
↪ Other goods excl refined petroleum products	336 686	347 007	366 844

Zdroj: Statistics Norway

Príloha č. 2: Zoznam kontaktov a webových stránok významných ekonomických a štátnych inštitúcií

Obchodné komory:

- Oslo Handelskammer, Henrik Ibsensgt. 100
- 0255 OSLO
- Tel. +47 2212 94 10
- www.chamber.no

- Bergen Naeringsråd, Olav Kyrresgt. 11
- 5014 BERGEN
- Tel. +47 5555 3900
- www.bergen-chamber.no

- Drammens Handelskammer, Postboks 75
- 3001 DRAMMEN
- Tel. +47 3226 4220
- www.dnf.no

- Stavanger Handelskammer, Postboks 182
- N-4001 STAVANGER
- Tel. +47 5151 0883
- www.stavanger-chamber.no

- Trondheim Handelsstands Forening, Postboks 778
- 7408 TRONDHEIM
- Tel. +47 7388 3110
- www.trondheim-chamber.no

- Finmark Handelskammer, Kristen Nygardsgt. 35
- 9900 KIRKENES
- Tel. +47 7899 4910
- mail@storvik.com

- Kristiansand Handelskammer, Kristian IV`s gt. 12,
- 4612 KRISTIANSAND
- POB: Postboks 269, 4663 Kristiansand
- Tel. +47 3812 3970
- www.kristiansand-chamber.no

- Tromsø Handelskammer, Postboks 464
- 9008 TROMSØ
- tel: +47 7766 5230
- www.tromso-chamber.no

Organizácia podporujúca nórsky export:

- Innovasjon Norge
- Akersgt. 13
- OSLO
- www.invanor.no

Konfederácia nórskeho priem. zväzu:

- Næringshovedorganiztjon - NHO
- Confederation of Norwegian Trade and Industry
- Middelthunsgt. 15
- 0368 OSLO
- www.nho.no

PRÍMYSELNÉ ZVÄZY:

Federation of Norwegian Industries

- Oscars gate 20, Tel: +47 2259 0000
- 0352 OSLO
- www.norskindustri.no/english

FEDERATION OF NORWEGIAN CONSTRUCTION INDUSTRIES

- Essendrops gate 3, OSLO
- www.bnl.no

ASSOCIATION OF TEXTILE, SPORTING GOODS

- Oscars gate 20, OSLO
- www.norskindustri.no/teko

ASSOCIATION OF NORWEGIAN FURNITURE MANUFACTURERS

- Majorstuen 7072, OSLO
- www.norskindustri.no/mobel

ASSOCIATION OF FOOD INDUSTRIES

- Majorstuen 7072, OSLO
- www.nbl.no

NORWEGIAN OIL AND GAS PARTNERS - INTSOK

- Hoffsveien 1A, OSLO
- www.intsok.no

Ministerstvá:

Ministry of Foreign Affairs

7. juni plass – Victoria

Oslo

www.regjeringen.no/en/dep/ud

Ministry of Trade and Industry

Postboks 8014 Dep.

NO-0030 Oslo

www.regjeringen.no/nhd

Ministry of Petroleum and Energy

Middelthunsgate 29

Oslo

www.regjeringen.no/en/dep/ud

VEĽTRHY A VÝSTAVY sú organizované prostredníctvom:

- NORGES VAREMESSE, Norway Trade Fairs
- Lillestrøm
- Tel. +47 6693 9100
- www.messe.no/en – uverejnený zoznam všetkých výstav

Prehľad odporúčaných veľtrhov a výstav v Nórskom kráľovstve v roku 2019

P.č.	Termín konania výstavy/veľtrhu	Názov/zameranie výstavy/veľtrhu	Miesto konania	Odkaz na web/poznámka
1.	12.-13. január	Reiselivsmessen / cestovný ruch	Oslo	http://reiselivsmessen.no/oslo/
2.	06.- 07. marec	SECTECH NORWAY	Lillestrøm	https://www.securityworldmarket.com
3.	28.-30. august	Oslo Design Fair / darčekový tovar a interiér	Lillestrøm	http://oslodesignfair.no/en/
4.	1.-5. február	Health & Beauty Scandinavia / kozmetický priemysel	Oslo	http://health-beauty.no/
5.	6.-10. február	AutoMessen / automobilový priemysel	Lillestrøm	http://automessen.no/
6.	13.-14. február	Medzinárodný veľtrh vzdelávania	Oslo	http://www.tautdanning.no/uk/oslo/
7.	4. -7. jún	Nor-shipping/ námorný priemysel	Lillestrøm	http://www.nor-shipping.com/
8.	16.-19. október	Bygg Reis Deg	Lillestrøm	http://www.byggreisdeg.no/en/book-stand-english/
9.	25 – 27 október	Oslo Motor Show/ Automobilový priemysel	Lillestrøm	http://www.oslomotorshow.no

Dátum: 31. mája 2019